

Birte Krabbe
stud.scient.pol.

SPECIALEOVERSIGT.

En undersøgelse af de kvindelige medlemmers indsats og karriere i den danske rigsdag og på baggrund heraf en belysning af væsentlige dele af den herhenhørende debat.

PROBLEMSTILLINGEN:

I modsætning til andre parlamentariske grupperinger som f.eks. arbejderrepræsentanter, husmænd eller enkelte partier bindes kvinderne hverken sammen af økonomiske interesser eller af et anskuelsesfællesskab; ej heller har man påvist naturgivne kønsforskelle, der nødvendiggør en særstilling for kvinder i politik. Begrundelsen for at undersøge deres politiske indsats er da, at de som gruppe betragtet fik valget langt senere (66 år) end mændene, og at de holdninger og det samfunds- og familiemønster, der var baggrund for den senere indtræden i det politiske liv, stadig spiller en rolle for omfanget og karakteren af kvinders politiske indsats. Undersøgelsen belyser aktiviseringen af kvinderne ud fra to aspekter: 1) mobiliseringsaspektet, hvormed menes den rent talmæssige indsats (antal rigsdagskvinder, deres udvalgsposter, ordførerskaber, o.s.v.) og 2) integrationsaspektet; den saglige inddragelse af kvinderne i rigsdagsarbejdet (i hvor høj grad har de beskæftiget sig med bestemte typer af sager).

Selve undersøgelsen og dens resultater:

I rigsdagstidende, oversigterne til denne og i rigsdagsårsbogen optaltes hvor mange lovforslag, der var til behandling, hvor mange udvalg, der blev nedsat, hvilke udvalg, der havde kvindelige medlemmer, hvor mange og hvilke kvindelige medlemmer, de havde, hvor mange taler hver rigsdagskvinde holdt, og hvad talen drejede

sig om, og om det var en ordførertale; desuden er rigsdagskvindernes aktivitet ved fremsættelse af private lovforslag, forespørgsler, spørgsmål, beslutninger, medlemskab af præsidium, stående udvalg, kommissioner og hverv og partigruppebestyrelser undersøgt. Alt for såvel folketing som landsting og for hvert af årene fra 1918 til 1968.

Alle disse tal sammenfattedes i gennemsnit, procenter og indeks og opstilledes i en række tabeller, der viste såvel den kvantitative mobilisering som den saglige integration. For at kunne undersøge denne sidste, fordeltes alle de sager, ved hvis behandling kvinder medvirkede, i 12 kategorier (f.eks. sociale spm., undervisning, udenrigs- og forsvarspolitik).

Sammenligninger over tid mellem folketing og landsting og mellem de enkelte partier gav en række resultater, hvoraf de vigtigste var: meget lav og stagnerende medvirken helt op til 1945, meget højere aktivitet efter 1945, betydelig bedre placering i landstinget end i folketinget, stærkt iøjnefaldende forfordeling af kvinderne i socialdemokratiet i hele perioden sammenlignet med de øvrige partier, størst kvindemedvirken i radikale venstre og DKP. Af de 12 saglige kategorier var til 1945 sociale spørgsmål, arbejdsforhold og justitsvæsen de altdominerende områder for kvindemedvirken i folketinget, mens spredningen i landstinget var noget større. Efter 1945, da der skete en betydelig mobilisering, integreredes kvinderne også i ret høj grad i alt folketingsarbejde (f.eks. økonomiske spørgsmål og udenrigs- og forsvarspolitik).

Forklaringsskitse:

De resultater, der fremkom ved undersøgelsen, blev sat i relation til A. holdninger i befolkningen til kvinders politiske karriere og til B. ændringer i samfundsstrukturen i forsøg på at forklare den konstaterede adfærd. Ad. A: I debatten om kvinder og politik kan to grundopfattelser udskilles: kvinder skal varetage særlige opgaver, der er "naturlige" for dem (sociallovgivning, spm. ang. familie og børn), eller kvinder skal deltage i behandlingen af alle slags sager på lige fod med mænd. Både for mobiliserings- og integrationsaspektet får det betydning, hvilken op-

fattelse der er fremherskende hos såvel kvinder som mænd. Ad B: Den økonomiske krise i 30'erne skabte et meget ugunstigt klima for kvindeaktivitet uden for hjemmet; under besættelsen skete der derimod en dybtgående politisk vækkelse af mange kvinder, og det i sammenligning med tiden før besættelsen høje aktivitetsniveau, der blev nået i 1945, er stabiliseret siden, ikke som i mange andre lande faldet igen.

Mulige, men naturligvis ikke bevislige resultater af kvindernes indflydelse på lovgivningen er den næsten totale retlige ligestilling af mænd og kvinder, der er gennemført siden 1915, den større vægt, der efterhånden lægges på velfærds- og omsorgslovgivning og på det, man nu kalder familiepolitik.